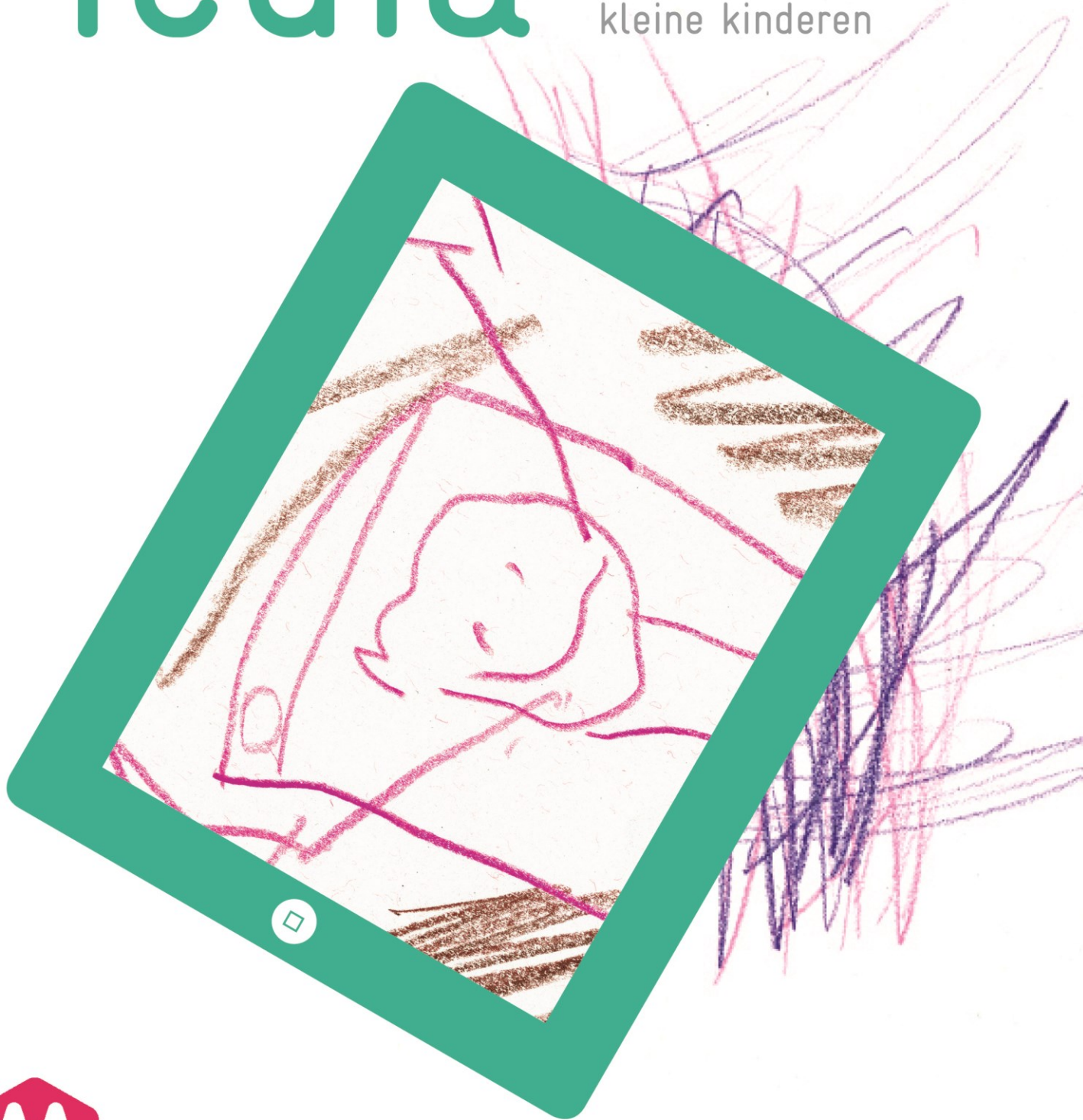

lense Mienne Media

een onderzoek naar
mediagebruik door
kleine kinderen

mediawijzer.net

Iene Miene Media 2014

Een onderzoek naar mediagebruik door kleine kinderen

“Mijn dochter is behoorlijk handig op de iPad. Ze kent de code en weet haar apps te vinden. Filmpjes en zo moeten wij voor haar opzoeken.” (vader over zijn 2-jarige dochtertje)

“Mijn kind kan niet uit zichzelf stoppen of luistert helemaal niet meer als er iets gezegd of gevraagd wordt.” (moeder over 6-jarige zoon)

Colofon

Iene Miene Media 2014

Het onderzoek *Iene Miene Media 2014* is uitgevoerd door Mediawijzer.net

Realisatie

- Direct Research – dataverzameling
- Prof. Dr. Peter Nikken (Nederlands Jeugdinstituut) – wetenschappelijke adviezen
- Remco Pijpers (Mijn Kind Online – Kennisnet) – advies mediaopvoeding
- Liesbeth Koenen – data-analyse en tekst
- De Issuemakers – redactie en begeleiding
- De Ruimte Ontwerpers – design

Mediawijzer.net

Mediawijzer.net is het mediawijsheid expertisecentrum en heeft als doel om de mediawijsheid van kinderen van 0-18 jaar te bevorderen. Meer dan 900 organisaties, bedrijven en instellingen op het gebied van mediawijsheid en mediaopvoeding hebben zich bij Mediawijzer.net aangesloten. Zij zijn werkzaam in de media, bieden voorlichting, lesmateriaal, workshops, handboeken, projecten en doen onderzoek naar mediawijsheid-onderwerpen. Mediawijzer.net wordt aangestuurd door vijf toonaangevende organisaties op het gebied van mediawijsheid: ECP (platform voor informatiesamenleving), Kennisnet (expertisecentrum voor ICT in het onderwijs), Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid, NTR (omroeporganisatie) en het Sectorinstituut voor Openbare Bibliotheken (SIOB). De netwerkpartners van Mediawijzer.net verzorgen aansprekende projecten, spraakmakende initiatieven, solide onderzoeken en bundelen kennis die de Nederlandse burgers helpen hun mediawijsheid te vergroten.

- e-mail: info@mediawijzer.net
- website: www.mediawijzer.net

Copyright © 2014 Mediawijzer.net

Inhoudsopgave

1. OPZET, ACHTERGROND & VIJFTIEN CITATEN	6
2. SAMENVATTING EN BELANGRIJKSTE CONCLUSIES	9
3. MEDIA IN HUIS.....	12
4. LEEFTIJD EN TIJDSBESTEDING	16
5. MEDIA-ACTIVITEITEN	19
6. GEVOLGEN VAN DE DIGITALE ACTIVITEITEN.....	22
7. MAATREGELEN EN REGELS: GEBRUIK IN DE GATEN HOUDEN/BEPERKEN.....	27
8. VRAGEN DIE BIJ OUDERS SPELEN.....	33
9. CONCLUSIE EN EVALUATIE	37

Opzet en achtergrond en vijftien citaten

1. Opzet, achtergrond & vijftien citaten

lene miene mutte, tien pond grutten. Kinderen komen al heel jong in aanraking met allerlei soorten media. Het gewone 'ouderwetse' (voorlees-)boekje is nog steeds het meest populair, ook kijken bijna alle kinderen van jongs af aan televisie. Baby's en peuters zijn in de weer met tablets en smartphones, kijken naar dvd's en online filmpjes. Naarmate er meer digitale media in huis komen worden die ook steeds vaker door jonge kinderen gebruikt. Ouders zijn blij met alle mogelijkheden voor hun kinderen, maar ze hebben ook twijfels en vragen en vinden zeker niet zomaar alles goed. Ze houden het gebruik van media van hun kinderen in de gaten.

Dit blijkt uit dit jaarlijkse onderzoek *lene Miene Media* van Mediawijzer.net naar het gebruik van media door kinderen van 0 tot en met 7 jaar. Het onderzoek is het vervolg op de gelijknamige onderzoeken *lene Miene Media* uit 2012 en 2013.

Opzet onderzoek

De dataverzameling van het onderzoek was in handen van Direct Research. In totaal deden 1021 ouders mee aan een online enquête, waarvan ongeveer evenveel moeders (513) als vaders (508). De helft had een middelhoge opleiding (mbo, havo of vwo), een op de vijf deed vmbo of mavo en 27 procent voltooide de universiteit of een hogere beroepsopleiding.

De meeste vragen in de enquête waren meerkeuzevragen met een oplopende schaal, bijvoorbeeld van 'nooit' tot 'heel vaak', of van 'helemaal oneens' tot 'helemaal eens'. Over de voor- en nadelen van digitaal gebruik van media voor hun kinderen konden ouders ook zelf opmerkingen maken en voorbeelden geven.

Quotes van ouders

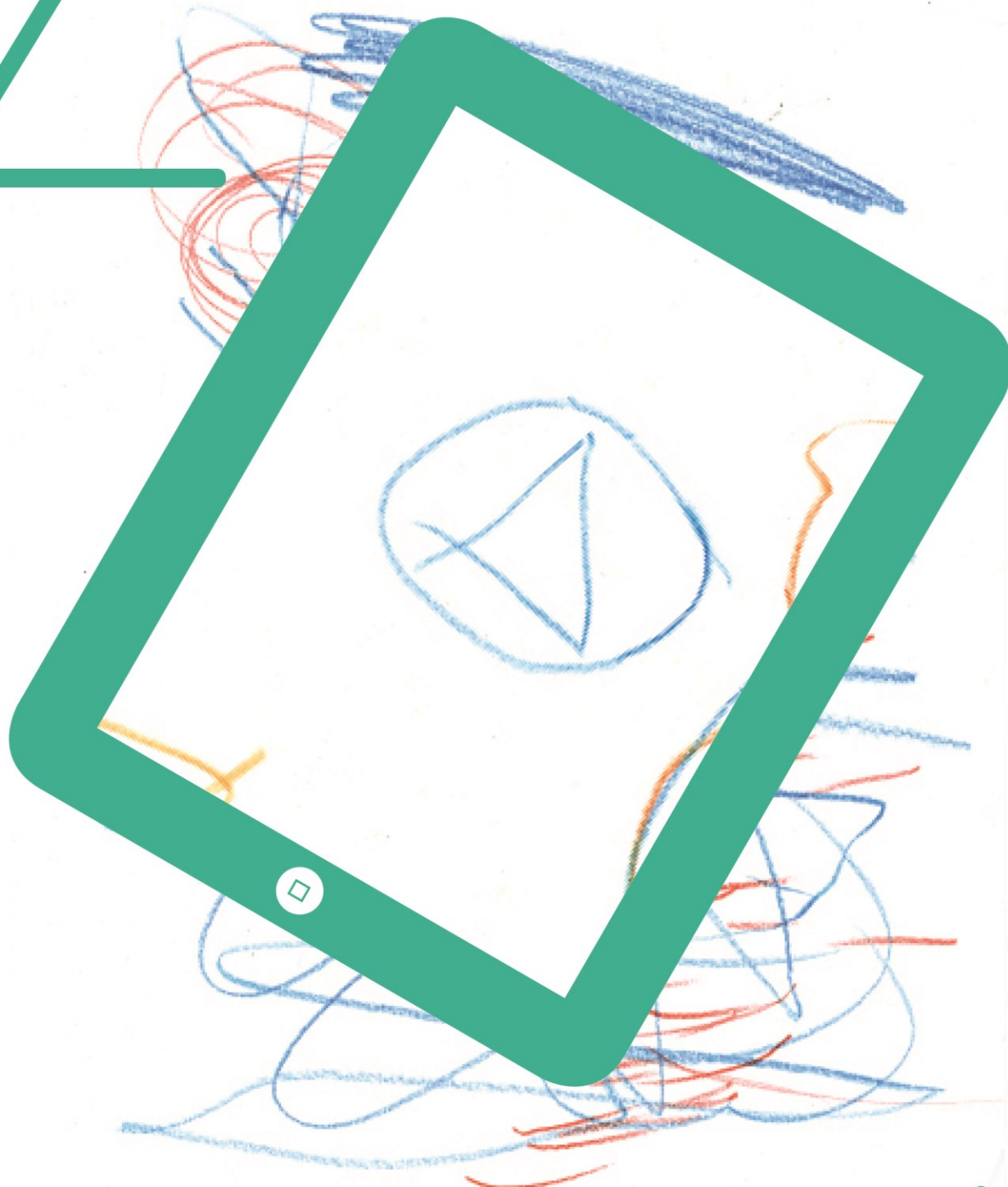
Uit de open antwoorden bleek hoe zeer het onderwerp ouders raakt. Ze zijn vaak blij met de nieuwe media, maar ze maken zich soms ook oprecht zorgen. Om een idee te geven van wat er leeft onder ouders, volgen hier vijftien voorbeelden van wat ze opschreven:

- *'Het kan haar aan het leren zetten zonder dat ze dit als leren ervaart.'*
- *'Ze zullen er wel gebruik van moeten maken, maar hoe minder hoe beter ik het vind. Lekker buiten spelen vind ik belangrijker dan het urenlang achter een scherm zitten!'*
- *'Ze heeft daardoor kleuren onderscheiden geleerd.'*
- *'Je moet echt je kind goed in de gaten houden omdat ze zelf steeds verder gaan en dus ook grenzen kunnen overschrijden.'*
- *'Het is voor ons kind de enige manier om met haar vader te kunnen communiceren.'*
- *'Op de tablet wordt hij minder blootgesteld aan reclame.'*

- *'Het delen van het apparaat is een belangrijk leermoment.'*
- *'Vaak vinden ze de computer belangrijker dan de echte wereld, en kiezen ze meer voor binnen computeren dan voor buiten spelen met vriendjes.'*
- *'Pakt dingen snel op. Is nog geen vier en kan al tot 20 tellen.'*
- *'Ze snapt niet dat een foto niet beweegt.'*
- *'Ze worden er makkelijk en passief van. Willen niet meer zelf spelen en zijn niet meer creatief, doordat hun al verteld is "hoe het moet" en ze daardoor de bewandelde paden belopen, en niet meer een tent in een tafel kunnen zien. Een groot gemis.'*
- *'Ik vind het eng als hij die spelletjes doet zoals Habbo. Ik ben altijd bang dat er van die viezeriken op zitten. Mijn zoon mag ook alleen op zijn tablet waar wij bij zijn en wij controleren ALLES.'*
- *'Ze kan haar aandacht langer op 1 ding focussen.'*
- *'Ons kind van 1 jaar mag er niet aankomen.'*
- *'Ze is er niet bij weg te krijgen (als het aan haar ligt)!'*

Samenvatting en belangrijkste conclusies

2. Samenvatting en belangrijkste conclusies

Wat kwam er uit het onderzoek?

De meest in het oog springende bevindingen uit *Iene Miene Media 2014* zijn:

Media in huis

- Nog steeds is in verreweg de meeste ondervraagde gezinnen minstens één televisie (96%) en minstens één laptop of notebook aanwezig (88%).
- Het aantal tablets blijft in stevig tempo toenemen: had een op de drie gezinnen in 2012 een tablet, in 2013 was dit al twee op de drie. Uit dit onderzoek blijkt dat in 2014 bij ruim drie op de vier ondervraagde gezinnen (77 procent) ten minste een tablet in huis is.
- 70 procent van de kinderen maakt vaak gebruik van een tablet.
- Kinderen maken gebruik van alles wat er in huis is, vaak al vanaf hele jonge leeftijd. Gewone voorleesboekjes zijn nog altijd populair: 88 procent gebruikt ze geregeld tot vaak. Als er een televisie aanwezig is, dan kijkt 86 procent van de kinderen van 0 tot en met 7 ernaar.

Leeftijd en tijdsbesteding

- Het begint met voorleesboekjes. Daar komen kinderen het eerst mee in contact en ze besteden er gemiddeld bijna een half uur per dag aan. Maar ook televisie blijft een geliefd medium. Baby's kijken vaak al een paar minuten televisie per dag en vanaf het tweede jaar zit bijna negentig procent regelmatig voor de televisie. Ook naar dvd's of blu-ray kijken gebeurt al op jonge leeftijd. Bijna tachtig procent kijkt vanaf het tweede jaar wel eens naar een dvd of blu-ray.
- Nog voor kinderen een jaar oud zijn gebruikt 45 procent al een tablet als die in huis is.
- Gemiddeld wordt er door kinderen per dag 53 minuten televisie gekeken. De tablet is goed voor een gebruik van 22 minuten per dag.

Media-activiteiten

- Activiteiten die kinderen regelmatig ondernemen (vaak samen met ouders) zijn allerlei verschillende soorten spelletjes: van kleurplaten maken tot geheugenspelletjes spelen. Schietspelletjes worden vaak nog vermeden (niet meer dan 12% speelt die geregeld).
- Behendigheidspelletjes, tekenspelletjes, avonturenspelletjes en schietspelletjes mogen kinderen grotendeels alleen doen.
- Bellen, chatten of beeldcontact met anderen gebeurt veel minder.
- Wat moeders vaker doen dan vaders samen met hun kind: bellen en sms'en, voorlezen en educatieve spelletjes.
- Driekwart van de kinderen weet al snel wat ze moeten doen om geluid of beweging op het scherm te krijgen. Twee derde kan opeenvolgende handelingen verrichtten, zoals een spelletje sluiten en een nieuwe openen. Programma's of spelletjes starten is voor de meerderheid ook geen probleem.
- Ouders zeggen dat ze hun smartphone of tablet vaker aanbieden aan kinderen om ze iets te leren of om te voorkomen dat hun kind achterloopt in ontwikkeling, dan om ze zoet te houden bij verveling of om zelf even de handen vrij te hebben voor huishoudelijke taken.

Gevolgen van de digitale activiteiten

- Driekwart van de ouders geeft te kennen dat hun kinderen vooral veel plezier beleven aan digitale media.

- Ze zien het vooral als iets dat goed is voor later op school, voor de algemene ontwikkeling later en om alvast bekend te worden met de Engelse taal.
- Daarnaast zien ouders wel het risico dat kinderen dingen zien of doen die niet geschikt zijn voor ze, of dat ze in contact komen met de verkeerde mensen.
- Iets meer dan de helft van de ouders is dan ook van mening dat gewoon speelgoed beter is dan digitale media.
- Moeders lijken iets huiveriger voor het gebruik van digitale media dan vaders.

Gebruik in de gaten houden/beperken

- De meeste ouders houden van een afstandje een oogje in het zeil als hun kind digitale media gebruiken. Vaak mogen kinderen alleen digitale media gebruiken als de ouder in de buurt is. Goed gebruik wordt gestimuleerd met complimenten als kinderen iets goed doen.
- Ook zijn ouders over het algemeen niet bang om tegen hun kind te zeggen dat er genoeg van digitale media gebruik is gemaakt en dat de kinderen moeten stoppen (68%).
- Parental control instellen of achteraf controleren wat een kind heeft gedaan, gebeurt nauwelijks. Dit kan zijn omdat ouders dus al eerder volgen wat hun kind doet of al veel samen met hun kind doen.

Regels

- Regels voor het gebruik van digitale media zijn volgens ouders erg belangrijk. Die zijn er dan ook in de meeste huishoudens over de maximale tijd dat kinderen gebruik mogen maken van de media. Vier op de vijf ouders zegt de regels consequent na te leven.
- Intussen voelt wel ruim een kwart van de ouders zich soms onzeker over het gebruik van digitale media door hun kind.
- Ouders kunnen voor hun gevoel zelf heel goed bepalen wat hun kind aankan en wat niet.
- Vaders hebben iets vaker het gevoel hun kind iets te ontzeggen als hun gebruik van media wordt ingeperkt, maar vinden ook vaker dat hun kind er te veel tijd aan besteedt.

Vragen die bij ouders spelen

- De drie belangrijkste vragen waar ouders zich mee bezig houden als hun kind opgroeit zijn:
 - Hoe kan ik bepalen of een website, app of spelletje goed is voor mijn kind?
 - Hoe kan ik mijn kind het best helpen als hij/zij iets met de media wil doen?
 - Wat is voor mijn kind een normale tijdsduur om per dag gebruiken te maken van digitale media?
- Ondanks de vragen die spelen, vindt driekwart van de ouders dat zij over voldoende informatie beschikken om een juiste koers te bepalen in de mediaopvoeding van hun kind.
- Ook weet ruim de helft van de ouders al via welk kanaal ze professioneel antwoord op hun vragen kunnen krijgen. Het meest geraadpleegd worden: Centrum voor Jeugd en Gezin, mijnkindonline.nl en opvoeden.nl.

Moeilijkheden voor ouders

- Ouders zeggen dat ze het niet moeilijk vinden om het gesprek met hun kind aan te gaan (bijvoorbeeld om te vertellen wat echt is of niet op televisie/internet of waar je mee moet oppassen op internet).
- Ouders vinden het niet moeilijk om regels te stellen voor het gebruik van digitale media door hun kroost.
- Wel heeft een op de vijf ouders moeite met het aanspreken van ouders van een vriendje waar hun kind veel komt, op het mediagebruik.

3

Media in huis

3. Media in huis

In de meeste huishoudens zijn meerdere apparaten aanwezig waarop ouders en kinderen media kunnen gebruiken. Ouders is gevraagd welke apparaten zij in huis hebben.

Beschikbare apparatuur

De televisie is nog steeds het populairste apparaat in huis. Meer dan 95 procent van de huishoudens heeft er één staan, terwijl meer dan de helft (56 procent) van de huishoudens er twee of meer heeft. Bijna twee derde van de ondervraagden heeft ook een decoder voor interactieve televisie.

Opvallend is dat de laptop en notebooks een stuk populairder zijn dan de desktop computers. Meer dan 87 procent van de huishoudens bezit minimaal één laptop of notebook, terwijl nog maar 62 procent één of meerdere desktop computers heeft staan. Dit betekent voor ieder apparaat ook een kleine afname in het gebruik vergeleken met vorig jaar.

De reden voor de afname in populariteit van de laptops, notebooks en desktop computers is waarschijnlijk te verklaren door de populariteit van de tablets. Het bezit van een of meerdere tablets in een huishouden stijgt gestaag. In 2012 had nog een op de drie gezinnen een tablet, in 2013 was dat twee op de drie, en inmiddels zijn ze te vinden bij ruim driekwart (77 procent) van de ondervraagde gezinnen. Ongeveer een kwart van de ondervraagden heeft er zelfs twee of meer in huis.

E-readers staan nog steeds onderaan de lijst aanwezige apparaten, maar het aantal neemt langzaam wel toe. In 2014 is er bij een op de vijf gezinnen minstens eentje te vinden.

Behalve tablets neemt ook het gebruik van smartphones nog steeds toe. Slechts 13 procent van de ondervraagde gezinnen heeft er geen. En was er vorig jaar al bij 56 procent van de gezinnen meer dan één aanwezig, inmiddels is dat percentage opgelopen tot 68%. Ongeveer de helft van de ondervraagden heeft geen 'gewone' mobiele telefoon meer. Ook een iPod, MP3- of een andere draagbare muzikspeler is nog altijd bij veel gezinnen te vinden: bijna twee op de drie (64,5%).

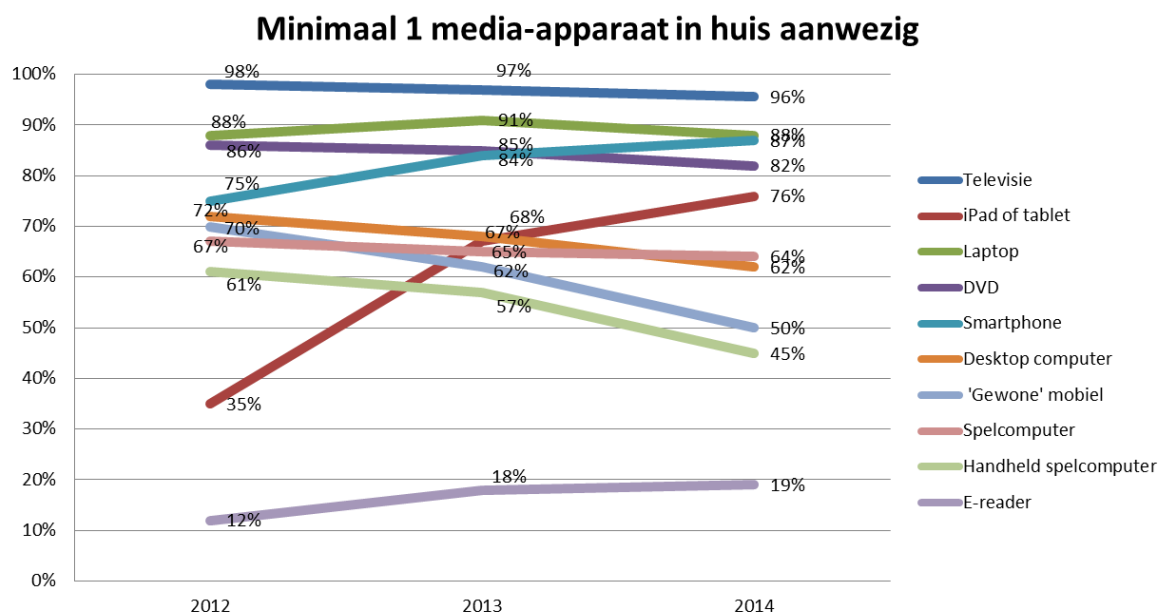
Verder hebben gezinnen vaker een spelcomputer zoals een Xbox 360 of Wii (62%), dan een *handheld*-spelcomputer, zoals een DS of PS Vita (45%). Speciale kindercomputers zoals Vtech, waar dit jaar voor het eerst naar gevraagd is, staan bij 36 procent van de ondervraagde ouders in huis.

Hoeveel van elk van de volgende apparaten zijn er aanwezig bij u in huis?	1	2 of meer	Niet in huis
Televisie	39,7%	55,9%	4,4%
Laptop / notebook	51,1%	36,5%	12,2%
Smartphone	23,3%	64,0%	12,7%
DVD- of Blu-ray speler	64,3%	18,0%	17,6%
iPad of andere tablet-pc	50,1%	26,4%	23,5%
Muziekspeler/iPod/MP3-speler	43,0%	21,5%	35,5%
Decoder voor interactieve televisie	47,4%	17,2%	35,6%
Spelcomputer (Wii, Xbox, PlayStation etc.)	46,9%	17,0%	36,0%
Vaste computer (desktop)	49,3%	12,8%	37,9%
Gewone mobiele telefoon	34,2%	15,5%	50,2%
Handheld spelcomputer (DS, PS Vita)	28,0%	17,1%	54,9%
Kindercomputer zoals Vtech	30,1%	6,4%	63,6%
E-reader	16,7%	2,6%	80,6%

Tabel 1: Van meest tot minst aanwezig: de media-apparaten die de deelnemers aan het onderzoek in huis hebben.

➤ **Trend: media-apparaten in huis 2012-2014.**

Wanneer we de beschikbare apparaten in een huishouden in 2014 vergelijken met het bezit in de voorbijaande jaren, dan valt allereerst de grote stijging van het aantal iPads of andere tablet-computers op. Het bezit hiervan is sinds 2012 meer dan verdubbeld. Hiermee kan samenhangen dat het aantal huishoudens met een desktop computer is afgenomen (van 72% in 2012 en 67% in 2013 naar 62% in 2014) en het aantal huishoudens met een laptop min of meer stabiel is gebleven. De smartphone lijkt in veel huishoudens de 'gewone' mobiele telefoon te verdringen (de smartphone steeg van 75% in 2012 naar 87% in 2014, terwijl de 'gewone' mobiele telefoon daalde van 70% in 2012 naar 50% in 2014). De handheld spelcomputer (DS, PS Vita) lijkt ook last te hebben van de komst van de tablet: het bezit daalde van 61% van de huishoudens met kleine kinderen in 2012 naar 45% in 2014. Tot slot neemt het bezit van een televisie licht af en het bezit van een e-reader iets toe.

Tabel 2: bezit van minimaal 1 media-apparaat in een huishouden met jonge kinderen van 2012-2014

Gebruik van media door jonge kinderen

De jongste kinderen (0 tot en met 2 jaar) kijken vooral naar de tv en dvd's, en naar boekjes. Met boekjes begint de grootste groep al als baby jonger dan een jaar: 55 procent wordt voorgelezen of kijkt zelf in boekjes. De modernere media apparaten worden een stuk minder gebruikt door deze groep. In 11 procent van de gezinnen vertrouwen ouders hun smartphone aan hun baby of dreumes toe. Iets meer dan 8 procent van de ouders laat hun kind de tablet gebruiken. Het duurt nog tot de basisschool totdat de meerderheid van de kinderen bij wie een tablet in huis aanwezig is, deze ook daadwerkelijk heeft gebruikt. Op driejarige leeftijd maakt 23 procent voor het eerst gebruik van een tablet. Dit aantal stijgt explosief als de kinderen vier zijn. Op die leeftijd werkt tachtig procent van alle kinderen bij wie een tablet in huis is, ook daadwerkelijk met het apparaat.

Weinig kinderen doen iets met een e-reader, 86 procent gebruikt dit apparaat zelden tot nooit. Dit is vrij eenvoudig te verklaren doordat een e-reader vooral tekst bevat en kinderen op die leeftijd over het algemeen nog niet kunnen lezen. Voorleesboeken worden vooral in app-vorm uitgebracht, waardoor deze alleen op tablets kunnen worden weergegeven.. De smartphone is iets populairder: ongeveer een derde van de kleine kinderen gebruikt die wel eens.

Van de spelcomputers zijn de kindercomputers (zoals Vtech) het meest geliefd. Iets minder dan zestig procent gebruikt ze. Ook *console*-spelcomputer (bijvoorbeeld de Wii) en *handheld*-spelcomputers (bijvoorbeeld Nintendo DS) worden veel gebruikt: respectievelijk door zo'n veertig tot ongeveer vijftig procent van de kinderen bij wie de apparaten in huis zijn.

Hoe vaak gebruikt uw kind (eventueel samen met u) onderstaande media?	Geregeld, vaak of heel vaak	Zelden of nooit
Gewone (voorlees)boekjes	88,8%	11,2%
Televisie	86,0%	14,1%
iPad, of andere tablet-pc	70,3%	29,8%
Kindercomputer zoals Vtech	61,8%	38,4%
Decoder voor interactieve televisie	56,5%	43,7%
DVD of Blu-ray (bijv. voor films)	52,8%	47,2%
Handheld spelcomputer (Nintendo DS, PS Vita)	49,4%	50,9%
Spelcomputer (wii, Kinect, x-box etc.)	39,9%	60,1%
Laptop / notebook	35,0%	65,1%
Smartphone	32,0%	67,9%
Vaste computer (desktop)	31,6%	68,8%
Tijdschriften/kranten	26,9%	73,2%
Muziekspeler/iPod/MP3-speler	20,8%	79,3%
Gewone mobiele telefoon	14,3%	85,3%
E-reader	13,7%	86,8%

Tabel 3: Van meest tot minst gebruikt: welk apparaat is het meest populair bij kinderen.

Leeftijd en tijdsbesteding

4

4. Leeftijd en tijdsbesteding

Op welke leeftijd beginnen kinderen de verschillende media-apparaten te gebruiken? En hoeveel tijd besteden ze eraan? Ook dat is onderzocht.

Leeftijd van eerste contact

Eenzijds is het opmerkelijk hoe jong kinderen beginnen met verschillende media. Onder 0-jarigen gebruikt 45 procent al geregeld een tablet en onder 1-jarigen is dat opgelopen tot zestig. Onder kinderen vanaf 3 jaar gebruikt meer dan 77 procent de tablet geregeld.

Anderzijds maken 'ouderwetse' media bij nog grotere groepen al vroeg deel uit van hun leven. Van de baby's tot een jaar kijkt 58 procent geregeld televisie en bij de 1-jarigen is dat al 80 procent. Voorleesboekjes zijn bij 0-jarigen het meest in gebruik. Van deze groep wordt 71 procent regelmatig voorgelezen. Onder 1-jarigen is dat al 92 procent. In *lene Miene Media 2012* was dit nog 86% van de 1-jarigen. Het lijkt erop dat onder ouders van deze jonge groep het aloude voorleesboekje nog steeds wint aan populariteit.

Naar dvd's of blu-ray kijken begint ook al vroeg: een op de vijf 0-jarigen doet het, en daar komen er onder de 1-jarigen nog eens één op de drie bij. In totaal kijken acht op de tien kinderen al vanaf hun tweede jaar naar dvd's of blu-ray.

Hoe oud was uw kind toen het voor het eerst (samen met u) ...	0 jaar	1	2	3	4	5	6 en >
een gewoon (voorlees)boekje las of bekeek.	55,50%	23,00%	12,10%	5,50%	1,70%	1,70%	0,50%
naar programma's op televisie keek.	30,00%	36,40%	20,70%	7,80%	3,10%	1,10%	0,70%
een film op DVD of Blu-ray bekeek.	19,80%	33,70%	25,40%	13,00%	5,20%	1,30%	1,50%
tijdschriften of kranten las of bekeek (niet digitaal).	19,00%	18,80%	14,50%	15,00%	11,30%	7,70%	13,50%
gebruik maakte van een smartphone.	11,60%	16,00%	18,30%	15,60%	14,10%	10,10%	14,10%
een gewone mobiele telefoon gebruikte.	9,20%	7,70%	9,90%	18,30%	10,60%	9,20%	35,90%
de iPad of een andere tablet-pc gebruikte.	8,40%	15,00%	21,50%	18,70%	16,40%	9,70%	10,20%
muziek luisterde via een muziekspeler (bv. iPod, MP3-speler).	8,00%	13,30%	12,20%	15,70%	17,10%	12,60%	20,60%
iets deed op de laptop /notebook.	5,60%	14,20%	20,90%	22,60%	17,50%	9,60%	9,80%
de E-reader gebruikte.	4,00%	8,00%	16,00%	24,00%	10,00%	8,00%	28,00%
de vaste computer (desktop) gebruikte.	3,80%	14,80%	19,50%	24,70%	20,00%	8,80%	8,50%
iets op de spelcomputer (Wii, Xbox, etc.).	1,60%	4,20%	12,80%	25,10%	27,70%	18,60%	10,50%
iets op de handheld spelcomp (DS, PS Vita).	1,20%	3,30%	9,50%	25,90%	33,90%	17,60%	9,20%

Tabel 4: Deze tabel laat zien op welke leeftijd kinderen voor het eerst met de onderzochte media in aanraking kwamen.

Hoe lang?

Jonge kinderen zijn al vaak met diverse media bezig. Het antwoord op de vraag hoe vaak kinderen van de ondervraagden met diverse media bezig zijn, gecombineerd met de leeftijd van het kind, laat zien dat kinderen die jonger zijn dan 1 jaar al voor 71 procent geregeld of (heel) vaak met (voorlees-) boekjes bezig zijn als deze in huis zijn. 58 procent van de kinderen jonger dan 1 jaar kijkt al regelmatig naar televisie als deze in huis is.

Wanneer er een iPad of een andere tablet in huis aanwezig is, maken kinderen van 2 jaar hier al geregeld of gebruik van.

Als een huishouden een handheld spelcomputer of kindercomputer in huis heeft, dan wordt deze ook veel gebruikt: 56 procent van de kinderen van 4 jaar maakt geregeld of vaak gebruik van een handheld spelcomputer, tegenover 67 procent met een kindercomputer.

Hoe vaak gebruikt uw kind onderstaande media?	Weergave: geregeld, vaak of heel vaak							
	Jonger dan 1 jaar	1 jaar	2 jaar	3 jaar	4 jaar	5 jaar	6 jaar	7 jaar
Gewone (voorlees)boekjes	71%	92,1%	91,5%	94,3%	90,7%	92,8%	95,2%	90,5%
Televisie	58,3%	79,2%	86,3%	90,3%	90,5%	93,6%	94,1%	97,2%
iPad, of andere tablet-pc	44,9%	59%	69,9%	76,9%	76,4%	73,2%	77,3%	79%
DVD of Blu-ray (bijv. voor films)	34,7%	40,3%	55,1%	51,7%	66,9%	59,3%	56,4%	58,6%
Spelcomputer (wii, Kinect, x-box etc.)	22,3%	26,4%	25,2%	30,2%	49,5%	53,7%	52%	64,6%
Smartphone	21,9%	28,2%	31,9%	38,3%	32,8%	34,3%	34,6%	35,3%
Laptop / notebook	20,3%	22,2%	28,4%	30,4%	39,4%	39,4%	39,3%	52,3%
Tijdschriften/kranten	17,6%	23%	28,2%	28,7%	29,2%	25,3%	34,5%	34,6%
Vaste computer (desktop)	12,3%	17,7%	27,3%	26,0%	36,6%	33,5%	42,7%	53,3%
Muziekspeler/iPod/MP3-speler	11,1%	12,3%	9,6%	16,5%	23,9%	23,8%	20,3%	36,1%
Handheld spelcomputer (Nintendo DS, PS Vita)	*	*	*	*	55,8%	58,1%	65,6%	74,5%
Kindercomputer zoals Vtech	*	*	*	*	67,3%	63,9%	51,2%	56,3%

* onvoldoende gegevens

Tabel 5: Hoe geregeld of (heel) vaak maken kinderen gebruik van verschillende media wanneer deze in huis zijn?

Uit het antwoord op de vraag hoe lang kinderen per dag aan verschillende media besteden blijkt dat kinderen tot en met 2 jaar het langst per dag met televisiekijken bezig zijn: 46 minuten. Dezelfde leeftijdscategorie besteed daarnaast 28 minuten aan (voorlees-)boekjes en 15 minuten op een tablet.

Gemiddeld genomen kijken kinderen tot en met 7 jaar 53 minuten per dag televisie en spelen of leren zij 22 minuten met een tablet.

Aantal minuten per medium per dag	0 t/m 3 jaar	4 t/m 7 jaar	0-7 jaar
Televisie	50,6	56,4	53,4
iPad, of andere tablet-pc	18,3	23,5	21,1
Laptop / notebook	13,1	11,2	12,0
Gewone (voorlees)boekjes	29,8	24,0	27,0
Tijdschriften/kranten	9,7	8,1	8,8

Tabel 6: Hoeveel minuten besteed uw kind gemiddeld per dag aan diverse media?

➤ **Trend: kinderen besteden meer tijd aan verschillende media**

Als we de tijd bekijken hoe lang jonge kinderen dagelijks met diverse media bezig zijn, dan valt op dat het aantal minuten dat kinderen van 0 t/m 3 jaar televisie kijken is gestegen van 39 minuten in 2012 naar 51 minuten in 2014. De tijd dat kinderen bezig zijn met een tablet is voor die zelfde groep gestegen van 12 minuten in 2012 naar 18 minuten in 2014, terwijl de tijd voor 4 t/m 7 jarigen steeg van 16 minuten in 2012 naar 24 minuten in 2014. De tijd dat men aan het 'gewone' voorleesboekje besteed is voor de ukies van 0 t/m 3 jaar iets gestegen van 27 minuten in 2012 naar 30 minuten in 2014. Er wordt wel minder tijd aan de laptop besteed: het aantal minuten dat kinderen van 0 t/m 3 jaar hieraan besteedde was in 2012 13 minuten en in 2014 nog maar 9 minuten. De komst van meer tablets in huishoudens lijkt hiervoor een logische verklaring.

Media-activiteiten

5

5. Media-activiteiten

Wat doen de kinderen zoal? Waarvoor gebruiken ze de onderzochte media? En hoe doen ze dat? Mogen ze dingen alleen doen? En spelen hun vaders en moeders dezelfde rol, of zijn er verschillen?

Het blijkt, niet zo gek gezien hun leeftijd, dat de kinderen vooral spelletjes spelen. In alle soorten en maten en vaak samen met hun ouders. Favoriet hierbij zijn tekenspelletjes en kleurplaten maken (68%), educatieve spelletjes (61%), puzzels en denkspelletjes (58%) en geheugenspelletjes (55%). Schietspelletjes worden op deze leeftijd vaak vermeden (hoewel 12% ze geregeld speelt).

Heel populair zijn ook de voorleesboekjes. Zestig procent van de ouders geeft aan dat hun kind geregeld wordt voorgelezen of zelf aan de slag gaat met een boekje. Zo'n veertig procent kijkt filmpjes (op YouTube bijvoorbeeld). Een derde maakt ook zelf geregeld foto's en filmpjes. Bellen (23%), chatten (5%) of beeldcontact (15%) met anderen komt nog een stuk minder voor.

Hoe vaak doet uw kind (eventueel samen met u) onderstaande activiteiten?	Geregeld, vaak of heel vaak	Nooit of zelden
Tekenspelletjes/kleurplaten maken	65,6%	34,5%
Voorleesverhaaltjes luisteren of bekijken	61,4%	38,5%
Educatieve spelletjes of toepassingen gebruiken (rekenen, woordjes lezen)	60,9%	39,2%
Puzzel/denk spelletjes spelen	58,8%	41,0%
Filmpjes op bijvoorbeeld YouTube bekijken	55,2%	44,6%
Geheugenspelletjes spelen (bv. memory)	53,1%	46,7%
Behendigheid spelletjes spelen (bv. Angry Birds etc.)	35,7%	64,1%
Informatief materiaal lezen/besturen	35,7%	64,3%
Foto's/filmpjes maken	31,2%	68,6%
Avontuur spelletjes spelen	30,8%	69,2%
Muzikale spelletjes of toepassingen gebruiken	30,1%	70,0%
Met anderen bellen	22,3%	77,7%
Informatie zoeken (bv. 'googlen')	18,8%	81,2%
Beeldcontact met anderen hebben (bijv. Skype, Facetime, videobellen)	13,8%	86,3%
Schiet/vecht/actie spelletjes spelen	11,5%	88,6%
Sms-en/whatsappen/pingen	7,4%	92,6%
Op sociale media zijn	5,5%	94,3%
Chatten	3,2%	96,9%

Tabel 7: Een overzicht van hoe vaak kinderen (0-7) zich volgens hun ouders bezighouden met verschillende activiteiten

Veel activiteiten doen kinderen met een van hun ouders samen, maar wat ze grotendeels alleen mogen doen zijn behendigheidspelletjes, zoals Angry Birds (49%), tekenspelletjes (43%) en avonturenspelletjes (40%). Opvallend is dat de kleine groep die schietspelletjes speelt, dit in meer dan een derde van de gevallen ook alleen doet (37%). Moeders ondernemen vaker communicatieve activiteiten zoals bellen, sms'en en whatsappen met hun kind dan vaders. 74% belt samen met de moeder en tegenover 14% met de vader. Bij sms'en is dit 52% met de moeder en 19% met de vader.

Voorlezen en educatieve spelletjes spelen doen kinderen ook vaker met mama dan met papa. Voorlezen gebeurt in ruim de helft van de gevallen met hun moeder en bij een kwart met hun vader, en ongeveer dezelfde verdeling is er te zien bij educatieve spelletjes.

Geef van elke activiteit aan of uw kind dit: meestal alleen doet, meestal samen met één van de ouders/opvoeders?	Meestal samen met de moeder	Meestal samen met de vader	Meestal alleen	Meestal samen met broer(s), zus(sen) of vierdjes
Avontuur spelletjes spelen	15,8%	20%	42,1%	22,4%
Beeldcontact met anderen hebben (bijv. Skype, Facetime, videobellen)	59,4%	30%	5,2%	5,7%
Behendigheid spelletjes spelen (bv. Angry Birds etc.)	14,7%	20%	54,0%	10,7%
Chatten	46,3%	18%	22,4%	13,5%
Educatieve spelletjes of toepassingen gebruiken (rekenen, woordjes lezen)	55,2%	19%	20,9%	4,6%
Filmpjes op bijvoorbeeld YouTube bekijken	28,6%	31%	23,0%	17,4%
Foto's/filmpjes maken	39,9%	21%	28,4%	10,7%
Geheugenspelletjes spelen (bv. memory)	46,2%	18%	23,5%	12,7%
Informatie zoeken (bv. 'googlen')	48,2%	23%	20,8%	7,5%
Informatief materiaal lezen/besturen	48,8%	25%	23,1%	3,6%
Met anderen bellen	75,6%	13%	9,6%	2,6%
Muzikale spelletjes of toepassingen gebruiken	35,9%	17%	36,2%	11,1%
Op sociale media zijn	48,1%	21%	20,8%	9,4%
Puzzel/denk spelletjes spelen	43,4%	14%	35,0%	7,9%
Schiet/vecht/actie spelletjes spelen	9,7%	24%	43,6%	23,0%
Sms-en/whatsappen/pingen	54,7%	13%	22,6%	10,4%
Tekenspelletjes/kleurplaten maken	32,2%	8%	45,5%	14,1%
Voorleesverhaaltjes luisteren of bekijken	55,7%	18%	19,1%	7,0%

Tabel 8: Doen kinderen deze activiteiten samen met ouders, alleen of met leeftijdsgenootjes? (0-7 jaar)

Handig zijn de jonge kinderen ook. Ze weten vaak al snel wat ze moeten doen om geluid of beweging op het scherm te krijgen, driekwart kan dat. Een paar dingen achter elkaar doen, zoals een spelletje sluiten en dan een nieuwe openen kan twee derde van de kinderen. Ook het zelf starten van programma's of spelletjes is voor de meerderheid (61%) geen probleem.

Hieronder volgen nog een aantal uitspraken waarvan we graag willen weten in hoeverre deze op uw kind van toepassing zijn.	Klopt (helemaal) wel	Klopt (helemaal) niet
Mijn kind heeft een beetje hulp nodig bij het begin van nieuwe spelletjes of apps	67,3%	32,5%
Mijn kind kan met de media zelfstandig programma's of spelletjes opstarten	61,3%	38,6%
Mijn kind kan zelf reclame pop-ups of andere ongewenste schermen wegklikken	45,3%	54,5%
Mijn kind kan zelf de computer opstarten en afsluiten	42,1%	57,9%
Mijn kind kan uit zichzelf naar een map navigeren	36,5%	63,5%

Tabel 9: Wat kinderen al wel en niet goed kunnen volgens hun ouders.

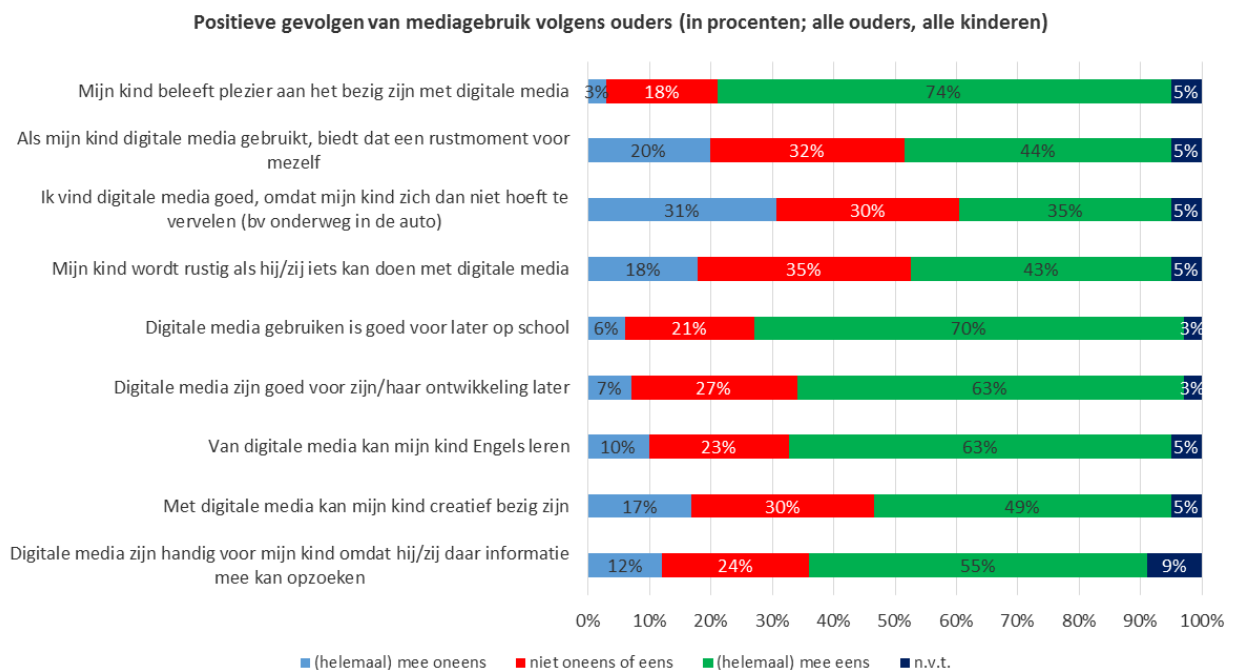
Gevolgen van de digitale activiteiten

6. Gevolgen van de digitale activiteiten

Al het swipen op tablets, het spelen van spelletjes, het achter een beeldscherm zitten: het kan niet anders of dat heeft gevolgen. Positieve en minder positieve. In ieder geval zien de ouders van jonge kinderen die gevolgen vaak.

De helft van de ouders vindt desgevraagd 'gewoon' speelgoed eigenlijk beter dan de digitale media. Toch zegt driekwart dat hun kinderen vooral veel plezier beleven aan digitale media en ouders zelf verwachten vaak dat hun kinderen er voordeel van zullen hebben. Maar liefst 70 procent denkt dat het goed is voor later op school en twee derde denkt dat de kinderen ervan leren. Bijna evenveel ouders (63%) hopen dat digitale media bijdragen aan een grotere algemene ontwikkeling later. Een zelfde percentage vindt het een voordeel dat hun kinderen vast wat Engels kunnen leren.

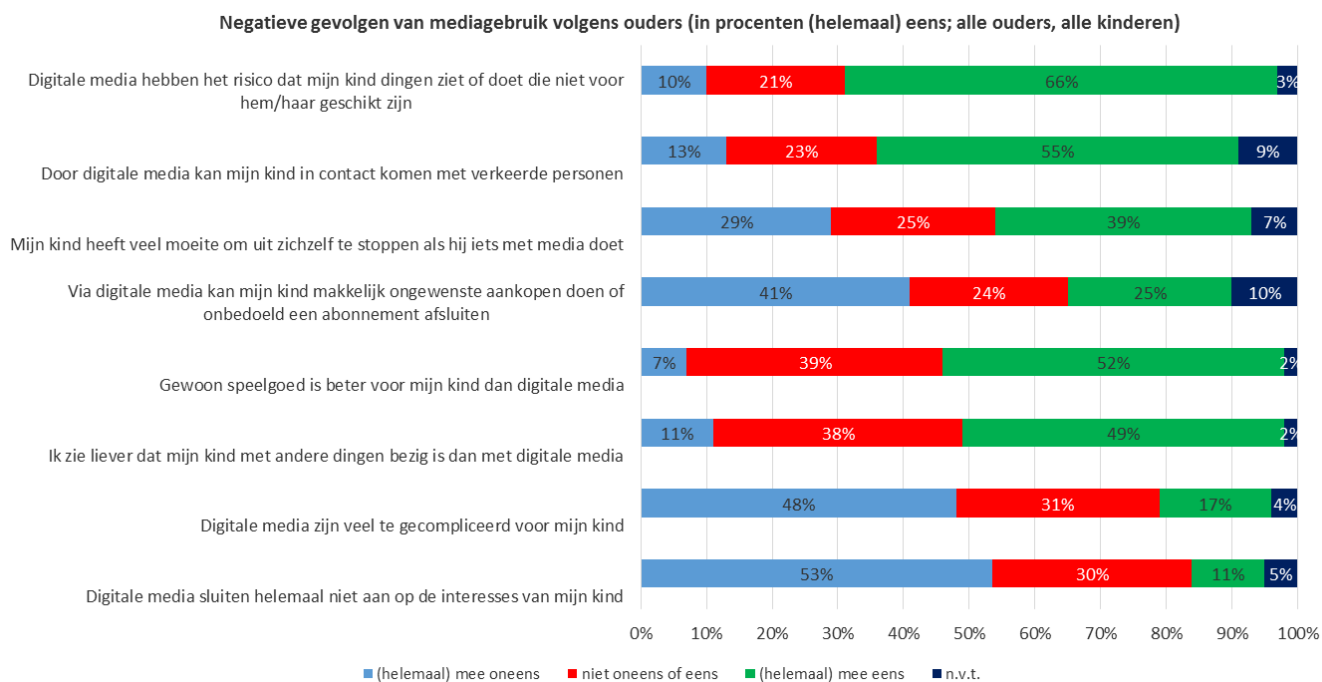

Tabel 10: Positieve gevolgen van gebruik van media door kinderen

➤ Trend: ouders zien vaker positieve kanten in 2014 dan in 2013

Wanneer we kijken naar het onderzoek *Iene Miene Media 2013*, toen dezelfde vragen zijn gesteld, dan zijn er eigenlijk niet veel veranderingen in attitude van ouders ten opzichte van het positieve gebruik van media door hun jonge kinderen. Iets meer ouders zeggen het mediagebruik van hun kind als rustpunt voor henzelf te ervaren (44% in 2014 om 39% in 2013). Ook vinden ouders vaker dat digitale media goed zijn voor het leren van Engels (63% in 2014 om 57% in 2013). In 2014 vindt 70% van de ouders dat digitale media goed is voor later op school, tegenover 68% in 2013. In 2013 vond 50% van de ouders nog dat digitale media handig is voor hun kind om informatie mee op te zoeken, in 2014 vindt 55% van de ouders dit. Wel zeggen minder ouders dat hun kind creatief bezig kan zijn met digitale media: dit was 52% in 2013, in 2014 is dit 49%.

Naast alle positieve mogelijkheden van digitale media, ziet 66 procent van de ouders het risico dat kinderen dingen zien of doen die niet geschikt zijn voor ze. 55 procent van de ouders denkt dat ze in contact kunnen komen met de verkeerde mensen. Ongeveer vier op de tien kinderen kan niet makkelijk uit zichzelf stoppen als ze bezig zijn met digitale media.

Tabel 11: Verwachte negatieve gevolgen van gebruik van media door kinderen

➤ **Trend: ouders zien vaker iets vaker negatieve kanten in 2014 dan in 2013**

Wanneer het gaat om risico's van het gebruik van digitale media zie we een soortgelijke trend als bij de positieve gevolgen: iets meer ouders maken zien negatieve kanten. Het risico dat kinderen dingen zien die niet voor hen zijn bestemd, wordt in 2014 door 66% als risico gezien en in 2013 was dit nog 64%. Kinderen hebben volgens hun ouders moeite om zelf te stoppen met spelen in 39% van de gevallen in 2014, tegenover 34% in 2013. Meer ouders zeggen in 2014 dat 'gewoon speelgoed' beter is voor hun kinderen dan digitale media (52% in 2014 en 45% in 2013). Meer ouders willen dan ook dat hun kinderen liever met andere dingen bezig zijn dan met digitale media (49% in 2014 en 43% IN 2013).

Uitspraken over effecten

Over de positieve en negatieve effecten mochten de ouders ook spontaan het een en ander zeggen. Overigens kon de 41 procent geen positieve effecten noemen, of deed dit niet. 56 procent kwam niet uit zichzelf met negatieve effecten.

Aan de positieve kant zien ouders vooral dingen als plezier, de algemene ontwikkeling, dat kinderen behendigheid opdoen en dat hun creativiteit wordt aangesproken.

'Ze heeft het leren van de letters die zich op het keyboard bevinden sneller onder de knie, en is tevens voorbereid op wat school in de komende jaren biedt', schrijft een ouder.

En een ander:

'Ik merk dat mijn zoon van drie redelijk véél zelf kan vinden en ook soms terug kan vinden. Hij pakt ook snel dingen op zoals puzzelen en denkspellen.'

Nieuwe woorden leren, doorzettingsvermogen en verbeterde motoriek worden ook genoemd.

Als negatief effect zien ouders onder meer dat hun kinderen worden opgeslokt door het beeldscherm.

'Als ze in een spel zitten of filmpje, moet je ze bijna losscheuren van het scherm en is er boosheid', schrijft een ouder.

Ermeë ophouden blijkt vaker moeilijk te zijn, en dat leidt dan tot *'lelijk doen tegen huisgenoten'* of *'geprikkeld zijn, geïrriteerd/boos als hij moet stoppen'*. Laat je ze hun gang gaan dan gaat er soms iets mis: dan sluiten ze een abonnement af of ze gaan *'zomaar op allerlei knopjes drukken zonder te weten wat de effecten zijn waardoor er allerlei apps gewist zijn of door elkaar staan'*.

Zorgelijk vinden sommigen ook dat digitale media kinderen de lust ontnemen andere dingen te doen.

'Geen zin meer om "gewoon" buiten te spelen', geeft een ouder als negatief effect. En *'haar houding boven een tablet is niet goed voor haar rug'*. Dat kinderen er druk, onrustig en egoïstisch van worden meldt ook een aantal vaders en moeders.

Agressie zien ouders soms als een probleem. *'Door Angry Birds en Lego StarWars is schieten nu ineens erg interessant, dat had ik liever anders gezien'* meldt een ouder.

Moeders zijn overigens iets huiveriger voor het gebruik van digitale media dan vaders. Zo vinden vaders vaker dat het gebruik van digitale media goed is omdat kinderen er actief gebruik van maken, anders dan bijvoorbeeld achter de tv hangen (61% van de vaders tegenover 48% van de moeders). En vaders denken ook wat vaker dat digitale media helpen tegen verveling (39% tegenover 32% van de moeders). Verder denken ook meer vaders dan moeders dat hun kinderen creatief bezig zijn met digitale media (55% van de vaders tegenover 42% van de moeders). Vaders zien vaker (41%) dan moeders (32%) dat kinderen via digitale media samen met andere kinderen op veel nieuwe manieren dingen ontdekken en spelen en leren.

Daarentegen vinden moeders gewoon speelgoed vaker beter dan digitale media (58% van de moeders tegenover 46% van de vaders), en daarop aansluitend zien ook meer moeders dan vaders hun kind liever iets anders doen dan digitale media gebruiken (56% van de moeders versus 42% van de vaders). Moeders vrezen vaker dat hun kinderen in contact komen met dingen die nog niet geschikt zijn voor ze (70%, tegenover 61% van de vaders), en zien ook meer het risico dat hun kind met verkeerde personen in contact komt (59% van de moeders tegenover 51% van de vaders).

Uitspraken gecategoriseerd

Wanneer we alle uitspraken van ouders over de positieve en negatieve effecten categoriseren, dan zien we dat ouders in 31% van hun uitspraken vertellen over de positieve effecten op de algemene

ontwikkeling van hun kind. Op de tweede en derde plaats zien ouders vervolgens behendigheid en (vreemde) taalontwikkeling als positieve effecten (respectievelijk 12 en 8 procent).

Positieve effecten	%
(Algemene) ontwikkeling	31%
Behendigheid	12%
(Vreemde) taalontwikkeling	8%
Creativiteit	5%
Plezier	3%
Rekervaardigheid	3%
Rustig	3%
Concentratie	1%
Geen positieve effecten aangegeven	41%
Overig	14%
Totaal	100%

Tabel 12: positieve uitspraken van ouders gecategoriseerd

Als negatieve effecten van het gebruik van digitale media geven ouders in 26 procent van de gevallen aan dat ze het verslavend vinden voor hun kind. Op afstand volgen de uitspraken over negatief gedrag en het zien van niet geschikte content (respectievelijk 7 en 6 procent). Ouders maken zich nog geen zorgen over pestgedrag door het gebruik van digitale media, hiervoor zijn hun kinderen waarschijnlijk nog te jong.

Negatieve gevolgen	%
Verslavend	26%
Negatief gedrag	7%
Verkeerde content	6%
Druk gedrag	3%
Pesten	0%
Overig	10%
Geen negatieve effecten aangegeven	56%
Totaal	100%

Tabel 13: negatieve uitspraken van ouders gecategoriseerd

7 Maatregelen en regels: gebruik in de gaten houden/beperken

7. Maatregelen en regels: gebruik in de gaten houden/beperken

Ouders zien diverse consequenties van het gebruik van (nieuwe) media door hun kinderen. Ze nemen maatregelen en ze stellen regels in. Zo houdt driekwart een oogje in het zeil als hun kind bezig is met digitale media. Bijna driekwart van de kinderen mag er dan ook alleen maar 'op' als er een ouder in de buurt is. Meer dan twee derde van de ouders zegt geregeld of vaak dat het kind moet stoppen met het gebruiken van media.

Ook proberen ouders het juiste te stimuleren door de kinderen te complimenteren als ze iets goed doen. Wat vrij weinig gebeurt is 'parental control' instellen op de computer waardoor het kind niet eindeloos kan doorgaan (een op de vijf). Ook achteraf controleren doet maar 22 procent.

Acht op de tien ouders zegt regels erg belangrijk te vinden. Evenveel houden vol de eigen regels ook goed na te leven. Veel regels gaan over begrenzing van het gebruik van digitale media. Ouders zetten de jonge kinderen op rantsoen: rond de zestig procent van de kinderen mag maar een beperkte tijd televisie of filmpjes kijken, spelen op de smartphone of tablet, of computerspelletjes spelen.

Er volgen nu enkele uitspraken over hoe ouders om kunnen gaan met digitaal mediagebruik van hun kinderen.	Klopt (helemaal) wel	Klopt (helemaal) niet	Nvt.
In ons gezin worden de regels die ik/wij als ouders opstellen consequent nageleefd	79,9%	12,3%	8%
Ik vind het belangrijk dat er in ons gezin regels gelden voor het gebruik van digitale media	78,8%	13,0%	8%
Ik voel me goed bij de hoeveelheid tijd dat mijn kind dagelijks besteedt aan digitale media	74,8%	14,4%	11%
In mijn huishouden gelden strikte regels met betrekking tot de maximale tijd dat mijn kind televisie/filmpjes mag kijken per dag	60,8%	31,9%	7%
In mijn huishouden gelden strikte regels met betrekking tot de maximale tijd dat mijn kind met de tablet/smartphone mag spelen per dag	57,9%	26,3%	16%
In mijn huishouden gelden strikte regels met betrekking tot de maximale tijd dat mijn kind computerspelletjes mag spelen per dag	57,2%	25,0%	18%
Ik voel mij soms onzeker over hoe ik als ouder omga met het digitale mediagebruik van mijn kind	26,6%	63,1%	10%
Ik heb het gevoel mijn kind te kort te doen als ik digitale media niet regelmatig aanbied aan mijn kind	26,5%	63,5%	10%
Voor mijn gevoel besteedt mijn kind teveel tijd aan digitale media	25,6%	63,5%	11%
Ik vind dat mijn kind zelf goed kan bepalen hoeveel tijd hij/zij wil besteden aan digitale media	21,6%	67,7%	11%
Voor mijn gevoel besteedt mijn kind te weinig tijd aan digitale media	14,9%	73,3%	12%

Tabel 14: Uitspraken van ouders over digitaal mediagebruik van hun kinderen

Dat helpt in elk geval de ouders, want driekwart van hen meldt een goed gevoel te hebben over de tijd die hun kinderen maximaal aan digitale media besteden. Daartegenover is er een ruim kwart van de vaders en moeders die zich soms toch onzeker voelt over het gebruik van media door hun kind(eren).

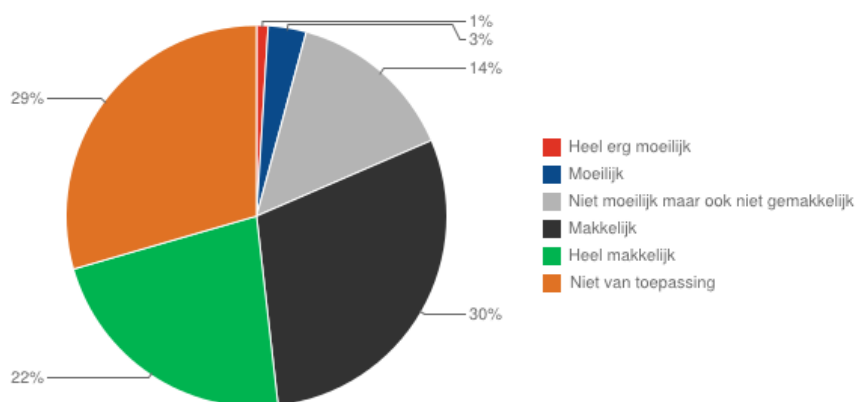
Als uw kind gebruik maakt van digitale media, hoe vaak komen onderstaande situaties dan bij u thuis voor?	Geregeld, vaak of heel vaak	Nooit of zelden	Nvt
Van een afstand een oogje in het zeil houden als uw kind digitale media gebruikt	76,1%	12,7%	11%
Uw kind iets op een apparaat laten doen, maar alleen als u in de buurt bent	73,3%	18,1%	9%
Uw kind een complimentje geven als hij/zij iets goed heeft gedaan (bv. in een computerspelletje)	72,8%	16,9%	10%
Tegen uw kind zeggen dat het moet stoppen als u vindt dat het lang genoeg op de computer tablet of smartphone heeft gezeten	67,6%	21,5%	11%
Samen met uw kind de media gebruiken, omdat uw kind dat graag wil	65,9%	25,4%	9%
Samen met uw kind een digitaal media-apparaat gebruiken voor leuke websites, apps, of spelletjes	63,4%	23,9%	13%
Aan uw kind uitleggen hoe hij/zij digitale media kan gebruiken	60,7%	27,2%	12%
Aangeven welke spelletjes, websites of apps uw kind wel of niet mag gebruiken	57,6%	27,0%	16%
Samen met uw kind de digitale media gebruiken, omdat u dat belangrijk vindt	56,3%	33,8%	10%
Een nieuwe website of app of een spelletje aan uw kind voorstellen, omdat u dat leuk voor uw kind vindt	52,8%	32,9%	14%
Toestaan dat uw kind een nieuwe website of app of een spelletje doet dat uw kind zelf heeft uitgekozen, omdat hij of zij denkt dat het leuk is	47,2%	33,3%	20%
Met uw kind praten over leuke of interessante apps, spelletjes of websites	47,2%	35,7%	17%
Aan uw kind vertellen wat u goed vindt aan een app, spelletje of een website	42,3%	37,4%	20%
Gebruik maken van filters zodat uw kind alleen veilige websites kan bezoeken	36,7%	37,1%	26%
Uitleggen aan uw kind hoe je veilig op het internet kunt surfen	32,8%	37,1%	30%
Achteraf controleren wat uw kind heeft gedaan (bv. welke websites bezocht zijn)	21,7%	51,7%	27%
'Parental controls' instellen zodat uw kind niet te lang kan internetten of gamen	19,3%	52,3%	28%

Tabel 15: Een overzicht van hoe het er in de praktijk aan toegaat als jonge kinderen digitale media gebruiken.

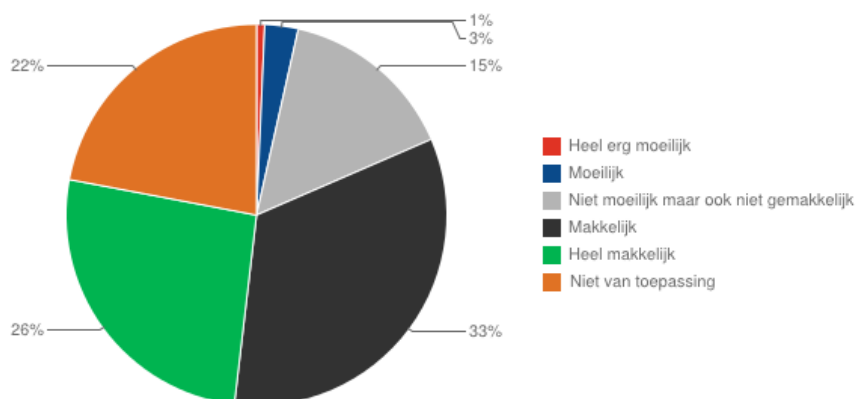
Hoe gaat dat dan, met het regels opstellen? Dat blijkt niet altijd eenvoudig. Erover praten met hun kinderen, bijvoorbeeld uitleggen wat echt is en niet op tv en waar je mee op moet passen, doen de meesten probleemloos. Toch vindt maar zestig procent van ouders het makkelijk of heel makkelijk om regels op te stellen voor het gebruik van digitale media. Helemaal lastig is het aanspreken van ouders van een vriendje waar een kind veel komt. Dat doet maar een kwart met gemak.

Regels opstellen, zes vragen: Hoe moeilijk of makkelijk vindt u het om...?

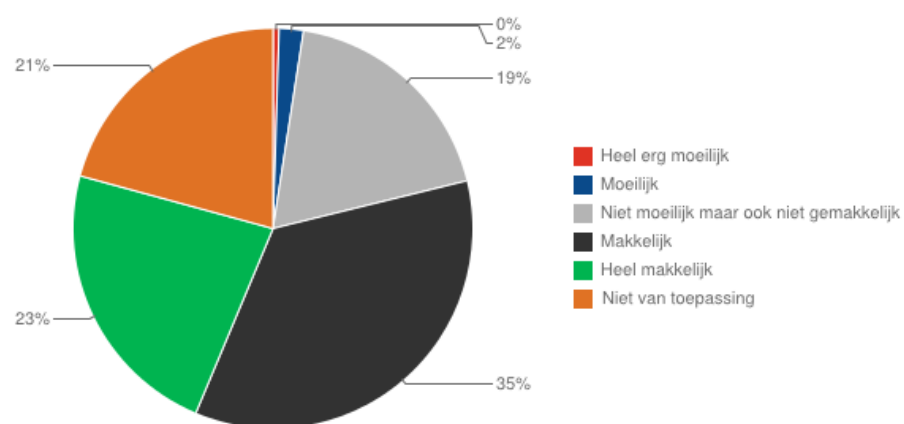
1: Een gesprek aan te knopen met mijn kind over waar je mee op moet passen op internet.

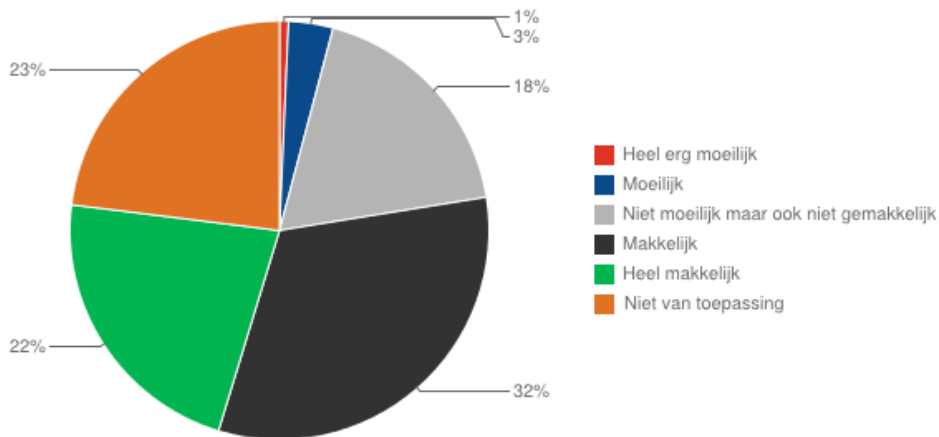
2: Een gesprek te hebben met mijn kind over wat echt is en wat niet op televisie en op internet.

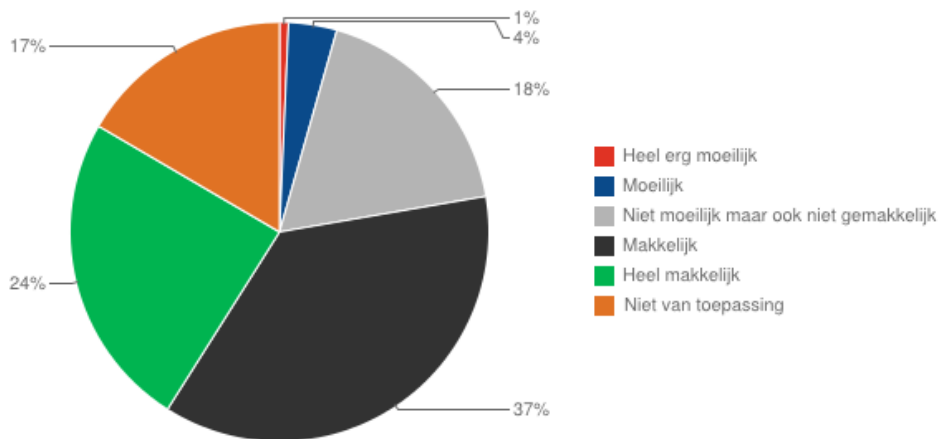
3: Mijn kind te helpen als hij/zij geschrokken is van een eng filmpje.

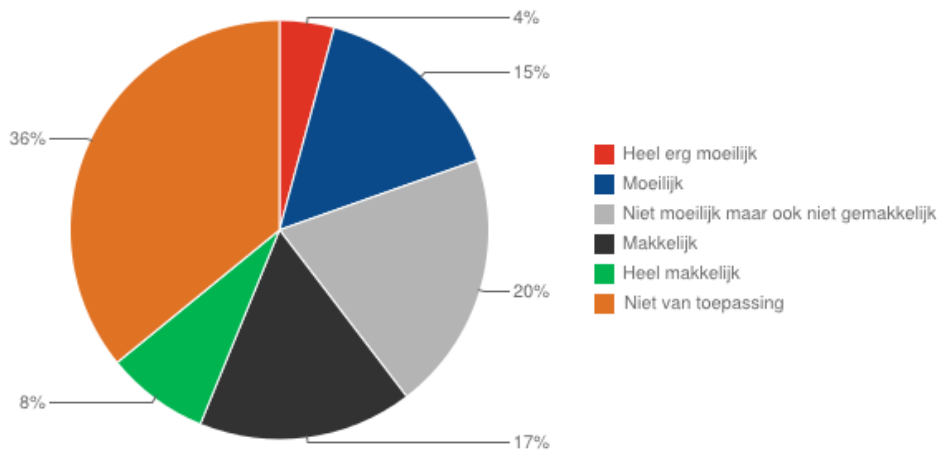
4: Zeurgedrag te voorkomen als mijn kind een reclamefilmpje heeft gezien voor bijvoorbeeld speelgoed of snoep.

5: Regels te stellen voor het digitale mediagebruik van mijn kind.

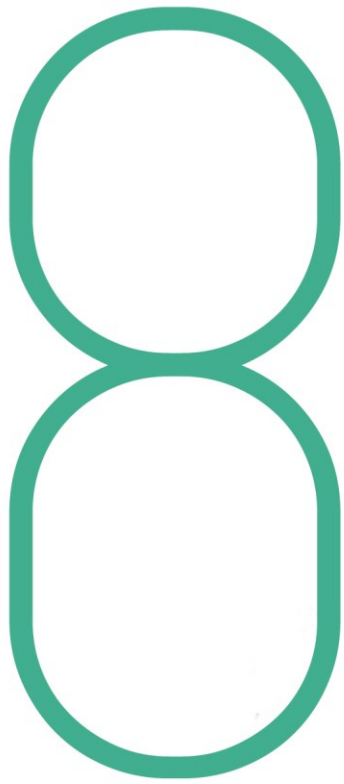

6: Ouders van een vriendje waar uw kind vaak speelt aan te spreken op mediagebruik.

Wat de regels moeten zijn bepalen ouders het meest vaak (rond de 70 procent) op basis van hun eigen gevoel en door er met elkaar over te praten. Wat hun kind wel of niet aankan denken ze goed te kunnen beoordelen.

Wel zijn er wat verschillen tussen vaders en moeders. Vaders denken bijvoorbeeld eerder dat een kind zelf kan bepalen hoelang het gebruik maakt van digitale media (28% van de vaders tegenover 15% van de moeders). Ook hebben ze sneller dan de moeders het gevoel hun kind te kort te doen door digitale media te ontzeggen (vaders 35%, moeders 18%). En toch vinden vaders vaker dat hun kind te veel tijd besteedt aan digitale media (29 tegenover 22 procent van de moeders). Alles bij elkaar maakt dat het ook aannemelijk dat vaders onzekerder zijn dan moeders over de vraag of ze het wel goed aanpakken met die digitale media en hun kinderen (30 tegenover 23 procent).

Vragen die bij ouders spelen

8. Vragen die bij ouders spelen

Natuurlijk blijven er bij ouders vragen bestaan waarover ze zich druk maken. Ook daar is hen naar gevraagd, net als naar de oplossingen. Of ze die weten te vinden en waar ze die zoeken.

Over drie dingen maken ze zich het meest druk:

- Hoe kan ik bepalen of een website, app of spelletje goed is voor mijn kind? (55%)
- Hoe kan ik mijn kind het best helpen als hij/zij iets met de media wil doen? (54%)
- Wat is voor mijn kind een normale tijd om per dag gebruiken te maken van digitale media? (54%)

Vaders vragen zich iets vaker af dan moeders hoe ze hun kind het beste kunnen helpen (59 tegenover 50 procent). Ook willen ze vaker weten vanaf welke leeftijd het oké is hun kind iets op de sociale media te laten doen (vaders 49 procent tegenover 42 procent van de moeders).

Over het vinden van goede informatie en de digitale privacy van kinderen maken veel ouders zich het minste zorgen.

In welke mate spelen of speelden bij u thuis de volgende vragen rond het opgroeien van uw kind en het gebruik van digitale media	Heel erg sterk	Wel eens	Niet	Helemaal niet	Nvt
Hoe kan ik mijn kind het best helpen als hij/zij iets met de media wil doen?	9,3%	44,7%	20,2%	11,2%	14,6%
Wat is voor mijn kind een normale tijd om per dag gebruiken te maken van digitale media?	10,3%	43,9%	22,9%	11,7%	11,3%
Hoe kan ik bepalen of een website, app of spelletje goed is voor mijn kind?	11,9%	43,0%	20,5%	11,9%	12,7%
Vanaf welke leeftijd kan ik mijn kind zelfstandig op de computer laten?	7,1%	42,3%	22,0%	14,3%	14,3%
Hoe kan ik het gebruik van digitale media door mijn kind het beste in de hand houden?	10,9%	41,2%	22,7%	11,5%	13,9%
Hoe garandeer ik de veiligheid van mijn kind online?	13,4%	38,0%	19,3%	11,8%	17,5%
Hoe weet ik welke websites een ongeschikte inhoud voor mijn kind hebben?	12,1%	37,9%	21,4%	12,3%	16,5%
Vanaf welke leeftijd kan ik mijn kind iets laten doen op social media?	8,3%	36,8%	22,8%	13,6%	18,3%
Vanaf welke leeftijd kan ik mijn kind online laten gaan?	9,6%	35,4%	23,1%	14,2%	17,8%
Waar kan ik goede informatie vinden over opvoedvragen over digitale media?	7,0%	32,9%	29,3%	15,5%	15,4%
Vanaf welke leeftijd heeft mijn kind recht op digitale privacy?	7,0%	25,8%	31,0%	16,9%	19,4%

Tabel 16: Met welke vragen zitten ouders?

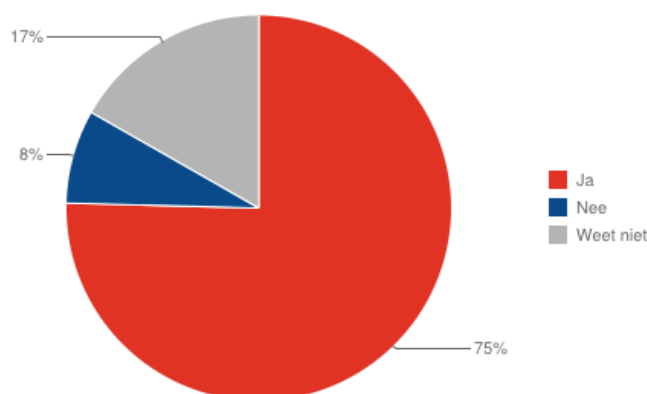
Met alle vragen die er spelen, vindt toch driekwart van de ouders dat ze genoeg informatie hebben om de koers te bepalen van de mediaopvoeding van hun kinderen. En als ze ergens mee zitten dan zullen ze dat in eerste instantie met vrienden, kennissen of familie bespreken voordat ze het aan een professional vragen. Wanneer ze dit nodig achten dan weet meer dan 42% niet goed via welk kanaal ze een professioneel antwoord kunnen krijgen.

Hoe vaak spreekt u met de volgende mensen of instanties over uw vragen rond het opgroeien van uw kind en het gebruik van digitale media?	Geregeld, vaak of heel vaak	Nooit of zelden	Nvt
Door te praten met vrienden of kennissen	51,6%	44,2%	3,9%
Door te praten met familie (bijv. ouders, broers of zussen)	49,8%	46,4%	3,7%
Via een zoekopdracht in een zoekmachine (b.v. Google of Bing)	27,5%	68,1%	4,3%
Door te praten met burelen	23,1%	72,4%	4,3%
Door het bezoeken van websites of platforms over mediagebruik (b.v. mijn KindOnline.nl, mediaopvoeding.nl)	22,8%	72,3%	5,0%
De leerkracht op school of medewerker van de opvang	21,0%	72,0%	6,6%
Opvoedbladen, bv. J/M of Ouders van Nu	20,1%	74,9%	4,8%
Via sociale media (bijv. door contacten te leggen via Facebook)	16,8%	78,1%	5,1%
Bezoek aan een Centrum voor Jeugd en Gezin of Opvoedwinkel	14,3%	80,2%	5,3%
Iemand bij de bibliotheek	11,3%	82,6%	6,0%

Tabel 17: ouders vragen het meest aan hun vrienden of kennissen

➤ **Trend: praten met bekenden (familie, vrienden of kennissen) over vragen rond opgroeien en digitale media in 2014 even populair als in 2013**

Wanneer ouders vragen hebben over mediaopvoeding praten ze in 2014 ongeveer even vaak met vrienden of kennissen dan in 2013 (respectievelijk 52 om 54 procent). In 2013 praatten ouders wel iets vaker met familie over vragen rondom opvoeding en het gebruik van digitale media. In 2013 was dit nog 53%, terwijl in 2014 50% bij familie te rade ging. Evenveel ouders raadplegen in 2014 een zoekmachine als Google als in 2013: zo'n 28%.

Grafiek 2: "Ik vind dat ik genoeg informatie tot mijn beschikking heb om een juiste koers te bepalen in de mediaopvoeding van mijn kind."

De meest geraadpleegde kanalen voor meer informatie over mediaopvoeding zijn het Centrum voor Jeugd en Gezin en de websites Ouders.nl, Mijnkindonline.nl en Opvoeden.nl. Als men andere kanalen gebruikt, dan wordt vaak het open antwoord gegeven dat men Google gebruikt om informatie te zoeken. Maar m

eeestal zijn gezin, familie en vrienden degenen bij wie men om raad komt.

Welke kanalen gebruikt u hiervoor?	% (n=591)
www.cjg.nl (Centrum voor Jeugd en Gezin)	30,1%
www.ouders.nl	25,5%
www.mijnkindonline.nl	22,7%
www.opvoeden.nl	21,8%
www.mediaopvoeding.nl	13,7%
www.jmouders.nl	13,4%
www.mediawijsheid.nl	11,8%
www.veiliggamen.nl	10,0%
www.nji.nl (Nederlands Jeugd Instituut)	4,4%
Anders	29,4%

Tabel 18: Waar vinden ouders en opvoeders informatie?

Moelijkheden voor ouders

Ouders zeggen dat ze het niet moeilijk vinden om het gesprek met hun kind aan te gaan (bijvoorbeeld om te vertellen wat echt is of niet op televisie/internet of waar je mee moet oppassen op internet).

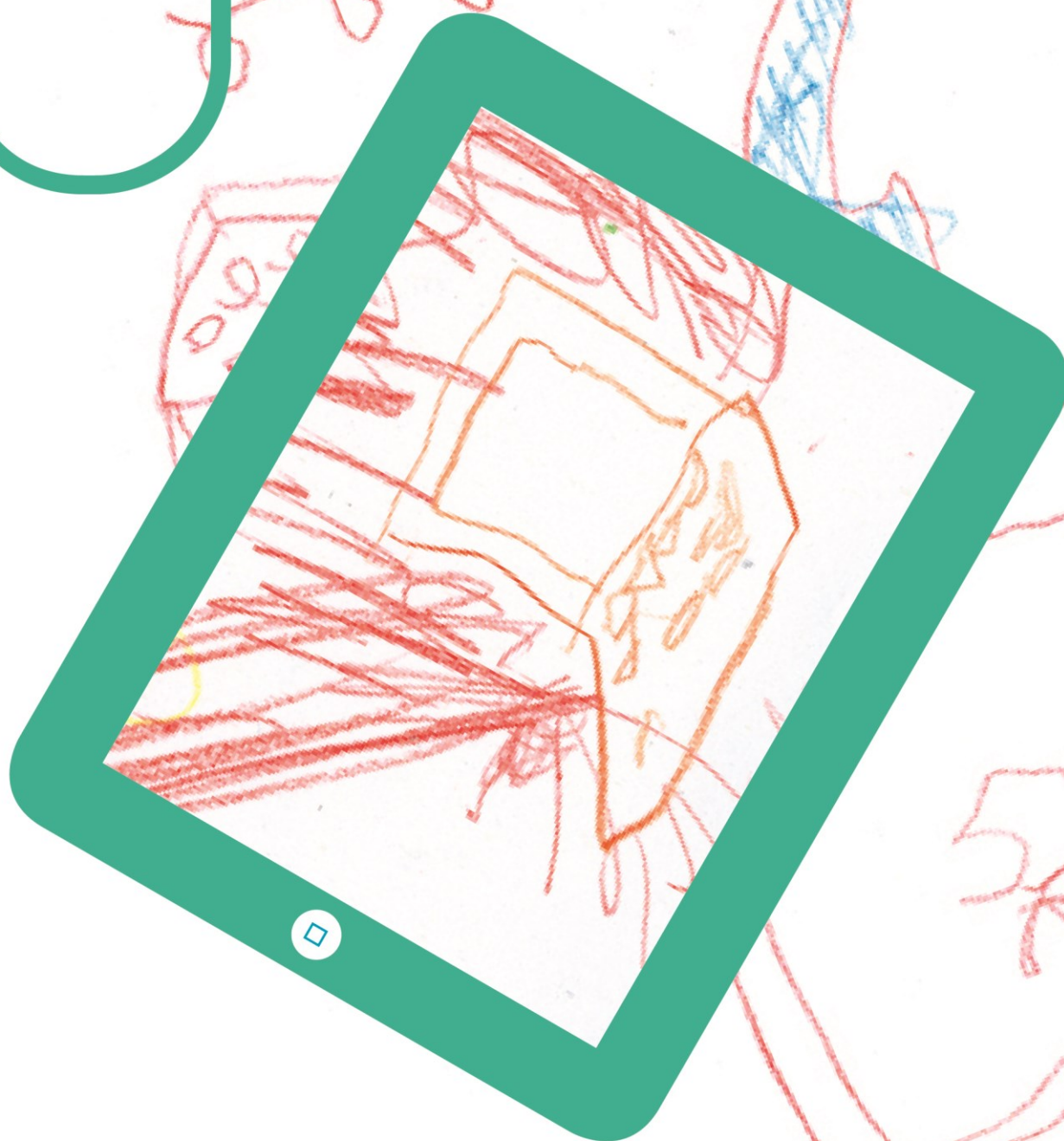
Ook vinden ouders het niet moeilijk om regels te stellen voor het gebruik van digitale media door hun kroost. Zelfs 61 procent zegt dit (heel erg) makkelijk te vinden.

Wel heeft een op de vijf ouders moeite met het aanspreken van ouders van een vriendje, waar hun kind veel komt, op het mediagebruik.

Hoe moeilijk of makkelijk vindt u het om...	(Heel erg) Moeilijk	Niet moeilijk maar ook niet gemakkelijk	(Heel erg) Makkelijk	Nvt.
Ouders van een vriendje waar uw kind vaak speelt aanspreken op mediagebruik.	19,6%	20,0%	25%	35,8%
Regels stellen voor het digitale mediagebruik van mijn kind.	4,4%	17,8%	61%	16,6%
Een gesprek aanknopen met mijn kind over waar je mee op moet passen op internet.	4,2%	14,3%	52%	29,5%
Zeurgedrag voorkomen als mijn kind een reclamefilmpje heeft gezien voor bijvoorbeeld speelgoed of snoep.	4,1%	18,3%	54%	23,0%
Een gesprek hebben met mijn kind over wat echt is en wat niet op televisie en op internet.	3,5%	15,0%	60%	22,0%
Mijn kind helpen als hij/zij geschrokken is van een eng filmpje.	2,5%	18,7%	58%	20,8%

Tabel 19: Ouders zeggen niet veel problemen te hebben met de mediaopvoeding

9 Conclusie en aanbevelingen

9. Conclusie en evaluatie

In gezinnen met jonge kinderen zijn veel media in huis, variërend van televisies tot tablets. Maar ook nog altijd heel erg veel voorleesboekjes. De tablet is met een flinke opmars bezig: al in 70 procent van de huishoudens is minimaal één tablet aanwezig. Ten opzichte van 2012 is het aantal tablets meer dan verdubbeld. Jonge kinderen maken hier in grote getale gebruik van. Vaak samen met ouders of opvoeders, maar soms ook alleen. Hoe vaker een bepaald apparaat in huis is, hoe meer deze wordt gebruikt door de allerkleinsten. Ook de 'schermtijd' – het aantal minuten dat jonge kinderen met een apparaat bezig zijn – is gegroeid ten opzichte van afgelopen jaren: zowel aan de televisie als aan de tablet wordt dagelijks meer minuten besteed dan in voorgaande jaren.

Het is opvallend dat kinderen al heel jong zijn wanneer ze voor het eerst te maken krijgen met digitale media (waaronder we nu in dit kader ook de televisie meenemen). Baby's en dreumesen maken al volop kennis met de tablet en televisie.

We vragen ons af of bovengenoemde ontwikkelingen een positief effect hebben op de ontwikkeling van deze jongste kinderen. Als kinderen nog geen besef hebben van vormen, nauwelijks inzicht hebben hoe ruimtelijk perspectief werkt en niet weten hoe objecten in de 'echte wereld' voelen, hoe kunnen hun hersenen dit dan toepassen in de ontwikkeling? Ouders geven aan dat ze hun smartphone of tablet vaker aanbieden aan kinderen zodat hun kinderen er iets van kunnen leren of om te voorkomen dat hun kind achterloopt in de ontwikkeling. De meeste experts die wij mee hebben gewerkt aan de Media Ukkie Dagen betwijfelen of deze ontwikkeling door digitale media wordt bevorderd.

Als we kijken naar de resultaten van het onderzoek Iene Miene Media dat in 2013 is gehouden, zijn er eigenlijk niet veel veranderingen in houding van ouders ten opzichte van het positieve gebruik van media door hun jonge kinderen. Ouders geven nog steeds aan dat hun kinderen vooral veel plezier beleven aan digitale media. Ook vinden ze digitale media belangrijk omdat kinderen er iets van kunnen leren, voor later op school, voor hun algemene ontwikkeling of om alvast bekend te raken met de Engelse taal. Ouders zijn minder bezig met mogelijk negatieve effecten van digitale media op de ontwikkeling van kinderen. Zij zien vooral als gevaar dat hun kinderen dingen zien of doen die niet geschikt zijn voor ze, of dat kinderen via digitale media in contact komen met de verkeerde mensen.

De meeste ouders houden van een afstandje een oogje in het zeil als hun kinderen digitale media gebruiken. Vaak mogen kinderen digitale media alleen gebruiken als de ouder in de buurt is. Goed gebruik wordt gestimuleerd door kinderen te complimenteren als ze iets goed doen.

Als ouders vragen hebben over digitale media, gaan die over de vraag welke website, app of spelletje goed is voor hun kind, hoe ze hun kind het beste kunnen helpen als die iets met media wil doen en hoe lang kinderen het beste gebruik mogen maken van digitale media.

Het is volgens ouders heel belangrijk om regels te stellen voor het gebruik van digitale media. Binnen de meeste gezinnen wordt afgesproken hoe lang kinderen gebruik mogen maken van de media. Vier op de

vijf ouders zegt de regels consequent na te leven. Ouders zijn over het algemeen niet bang om tegen hun kind te zeggen dat er genoeg tijd aan digitale media is besteed en dat hun kinderen moeten stoppen. Wel heeft een op de vijf ouders er moeite mee om ouders van een vriendje waar hun kind veel komt aan te spreken op het mediagebruik daar.

Ouders geven ook aan dat ze het niet moeilijk vinden om het gesprek met hun kind aan te gaan over wat er wel echt en niet echt is in de wereld van de digitale media.

Kinderen zijn bij digitale media vooral bezig met allerlei soorten spelletjes. Soms samen met hun ouders, soms alleen. Behendigheidspelletjes, tekenspelletjes, avonturenspelletjes mogen kinderen vaak grotendeels alleen doen.

Kinderen zijn al best vaardig met digitale media. Driekwart van de kinderen weet snel wat ze moeten doen om geluid of beweging op het scherm te krijgen. Twee derde kan opeenvolgende handelingen verrichten. Een spelletje sluiten, een nieuw spel openen, programma's of spelletjes starten is voor de meeste kinderen geen probleem.

De drie belangrijkste vragen waar ouders zich mee bezig houden als hun kind opgroeit zijn:
Ondanks de vragen die spelen, vindt driekwart van de ouders dat zij over voldoende informatie beschikken om een juiste koers te bepalen in de mediaopvoeding van hun kind. Ook zegt ruim de helft van de ouders te weten via welk kanaal ze professioneel antwoord op hun vragen kunnen krijgen.